

або групи громадян. Іншими словами, людина сприймає те, що хоче сприйняти. Явище стереотипізації позбавляє особу творчо сприймати та аналізувати інформацію про середовище. Без стереотипів довелося б інтерпретувати кожен новий факт, явище, так, ніби ми не мали ніякого життєвого досвіду.

Треба також відзначити, що чим більшою кількістю стереотипів обтяжена свідомість людини, тим легше маніпулятору досягти своєї мети, оскільки він грає на несвободі особистості.

1. Конспект лекцій з дисципліни «Соціальна психологія» Уклала: доцент Романець З.О. Напрям підготовки 8.000009 – «Управління навчальними закладами» - Національний університет «Львівська політехніка», - Львів 2009, - с.72. 2. Бутенко Н. Ю. Соціальна психологія в рекламі. Навч. посібник / Н.Ю. Бутенко — К.: КНЕУ, 2006. — 384с. 3. Nilanjana Dasgupta *Ingroup Experts and Peers as Social Vaccines Who Inoculate the Self-Concept: The Stereotype Inoculation Model Psychological Inquiry*, 22: 231–246, 2011 4. Ковалев В.В. *Аксиологические стереотипы как фактор устойчивости российского общества: автореф. дисс. на соискание ученой степени доктора социол. наук: спец. 22.00.06 «Социология культуры» / Ковалев Виталий Владимирович; ФГОУ ВПО «Южный Федеральный университет». - Ростов-на-Дону, 2009. – 48 с. 5. Tanaka, Yuko, Sakamoto, Yasuaki and Matsuka, Toshihiko, *Toward a Social-Technological System that Inactivates False Rumors Through the Critical Thinking of Crowds (September 14, 2012). Proceedings of the 46th Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS-46), 649-658. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2150299> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2150299>**

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ РУХ КІНЦЯ ХІХ - ПОЧ. ХХ СТ. У ДЗЕРКАЛІ ПАРТІЙНОЇ ПРЕСИ

Макарчук О.Г.

Національний університет «Львівська політехніка»

Кінець ХІХ – поч. ХХ ст. в Західній Україні позначився процесами радикалізації суспільного життя. Виникають і утверджуються політичні партії, практично кожна з них мала свій друкований орган. Рупором соціально-демократичної партії став часопис "Воля" що виходив у 1900 – 1907 рр. за редакцією видатних діячів української соціал-демократії Миколи Ганкевича та Семена Вітика.

З перших номерів газета зосереджується на умовах праці робітництва, що закономірно призводять до зростання страйкового руху. У номері від 1 цвітня (квітня) 1900 р. у дописі з Борислава йдеться про складні умови видобутку нафти і супутніх речовин (ропи, воску). І хоча вже "сорок кілька років видобувають нафту в Бориславлю", проте "ніхто не звертав уваги на здоров'я і жите робітників-гірників" [1].

Часопис ще наводить кричущий випадок, коли в Бориславських копальнях воску робітники після важкої, майже 12-годинної, зміни, не були допущені в "почекальні, де по роботі обсушували ся, вертаючи промоклі з вохких шахт підземних" [2], оскільки вони, "почекальні", були замкнені за наказом директора шахти. Ця подія стала іскрою, що розпалила вогонь страйку, де робітники висунули вимоги покращення умов праці, звільнення "звірських наставників, що знущалися над робітниками" [Там само], підвищення платні тощо. Запал робітничого вибуху був настільки потужним, що ні виклик жандармів, ні прибуття зі Львова військових підрозділів, ні байдужість адміністрації не змусили страйкуючих відступити.

Втім, власники підприємств й надалі нехтували правилами техніки безпеки. В результаті кількість нещасних випадків залишалася високою.

У квітні 1902 р. у Львові розпочався страйк кравецьких робітників, що тривав тиждень. До вибуху страйку привело збільшення тривалості робочого дня з 12 до 14 год. "Хто не бачив верстату, в котрім робітник працює, – пише дописувач часопису, – той не може поняти, як тяжко приходить ся тому нещасному жити (...) Сморід, задуха нищить его організм і передвчасно робить сухітником" [7].

Важливою рисою робітничого руху стало посилення участі людей, що в умовах економічної кризи втратили роботу. В квітні 1901 р. на вулиці Львова вийшли тисячі безробітних, вимагаючи хліба і праці. На шпальтах часопису постає яскрава картина ситуації, що склалася у Львові: "Довготриваючий, безнастанний брак праці, застій в будівельним руху скінчив ся голодовими розрухами (...) Кількасот безробітних, голодних людей кинуло ся на столи з бохонцями хлібів (...) Значна товпа кинулась по місті, посипалось каміне, стали звеніти і тріскати шиби.ю а рівночасно замикався один склеп за другим" [3, с.4]. Налякана заворушеннями влада змушена була забезпечити частину безробітних роботою.

Одним з найбільших виступів робітництва того часу став страйк 5 тис. будівельників Львова, що тривав з 27 травня по 5 червня 1902 р. 2 червня страйкарів підтримали безробітні, які пройшли вулицями Львова з вимогами до влади розпочати переговори з власниками

підприємств. Вимоги ці були проігноровані і страйк продовжився. Проти демонстрантів були застосовані військові підрозділи і загони кінної поліції.

Великого розмаху на поч. ХХ ст. набрала боротьба робітництва за загальне виборче право. В липні 1903 р. відбулися робітничі збори і демонстрації в Перемишлі, Ряшеві, Коломиї, Станіславі, Стрию, Бродах та інших містах з вимогами "загального, рівного, безпосереднього виборчого права" [4]. 23 жовтня 1905 р. "сорокатисячний робучий люд" вийшов на вулиці Львова з вимогами запровадження загального виборчого права і "народної репрезентації". Сторінки часопису заповнені закликами: "Нехай живе народний парламент!", "Нехай живе загальне, рівне і безпосереднє виборче право!" [5]. Редакційні статті переконують робітників, що вони повинні "доложити всіх сил, щоби загальне право голосованя вийшло як найскоріше в жите. Тоді вже не міністр буде регулювати їх платню і час роботи, але вони самі через своїх власних послів" [6].

Під тиском масового політичного руху австрійський уряд змушений був піти на запровадження в країні загального виборчого права.

Характерним у робітничому русі кінця ХІХ – поч.ХХ століття став його міжнародний аспект; зокрема страйкова боротьба тісно перепліталася з боротьбою за право святкувати 1 Травня. Вже в перших номерах "Воли" подається інформація про Першотравневі святкування в різних містах Галичини. Особливо "величаво і погідно" минув день 1 травня 1900 р. у Львові. Величне народне віче вже в 10 ранку розпочалося за містом у Стрийському парку. Після виступів очільників соціал-демократії "кілька тисячів народа різнобарвного, могутчою хвилею рушило з парку до міста, де вже робітників дожидало військо і поліція" [7]. Урочистості того дня відбулися також в Бучачі, Перемишлі та інших містах Галичини.

В першотравневому мітингу 1901 р. у Львові взяло участь близько 15 тисяч демонстрантів. "Величезний, величавий, безконечний похід" після мітингу вулицями Львова пройшов з "бойовими кличами робітників": "Нехай жие 1 Май!", "Нехай жие 8-годинний день праці!", "Нехай жие вільна, самостійна республіка українська!", "Проч з царатом!" [3, с.2]. "Величаві походи" присвячені 1 Травня, у 1901 р. відбулися в Перемишлі, Дрогобичі, Бориславі, Самборі.

Констатуємо принаймні дві особливості робітничого руху в Галичині початку ХХ ст. По-перше, його інтернаціональний, точніше, загальноєвропейський характер (святкування 1-го Травня). По-друге, переважно еволюційну, опортуністичну (на протигагу російському аналогу) спрямованість цього руху. І лише події Першої світової війни

зумовили радикалізацію галицького суспільства, в т.ч. його робітничого сегменту.

1. Воля. – 1900, Рік I. – 1 цьвітня, ч. 7. – С. 6. 2. Воля. – 1901, Рік II. – 15 січня, ч.2. – С. 6. 3. Воля. – 1901, Рік II. – 15 мая, ч. 10. – С. 6. 4. Воля. – 1903, Рік IV. – 15 липня, ч. 13. – С.1. 5. Воля. – 1905, Рік VI. – 1 падолиста, ч.15. – С.1 6.Воля. – 1906, Рік VII. – 15 січня, ч.2. – С.8 – 9. 7. Воля. – 1900, Рік I. – 15 мая, ч.10. – С.3.

ПОЛІТИЧНІ СИМПАТІЇ НАСЕЛЕННЯ ЛЬВІВСЬКОГО ПОВІТУ КІН. 20-Х РР. ХХ СТ. - СПРОБА НЕУПЕРЕДЖЕНОГО АНАЛІЗУ

Захарчин Н.Г.

Національний лісотехнічний університет України

Влітку 1927 р. у Львівському повіті, так само, як і у інших повітах трьох південно-східних воєводств Польської республіки, пройшли вибори до сільських і міських громадських рад. А 4 березня 1928 р. у Другій Речі Посполитій відбулися вибори до парламенту. Таким чином, передвиборча кампанія у Львівському повіті тривала майже рік – від весни 1927 до весни 1928 р. Результати виборів дають уявлення про тогочасні політичні переконання та симпатії тогочасних мешканців підльвівських сіл, населених переважно українцями. В свою чергу, аналіз суспільно-політичного життя у минулому дає можливість здійснювати прогнозування політичного розвитку сучасної Української держави і сьогодні. Йдеться передусім про розподіл симпатій східногалицького електорату між радикальними, поміркованими та лояльними до влади політичними силами. Як нам видається, ця величина педусім психологічна, оскільки вона характеризує таку невловиму величину, як рівень політичної радикалізації галицького електорату.

Щодо специфіки тогочасних політичних симпатій населення повіту, то у 1928 році Львівське повітове староство відзначало, що результати у Львівському повіті схожі із загально воєводськими. Так, у 71 гміні більшість у громадських радах представляли поміркований Безпартійний блок співпраці з урядом Йозефа Пілсудського (BBWR). Блок було утворено у 1927 р.; він являв собою об'єднання дрібних провладних політичних партій і угруповань, представників деяких національних меншин та членів Польської соціалістичної партії.